

Så stor har prisveksten vært

2022-09-01

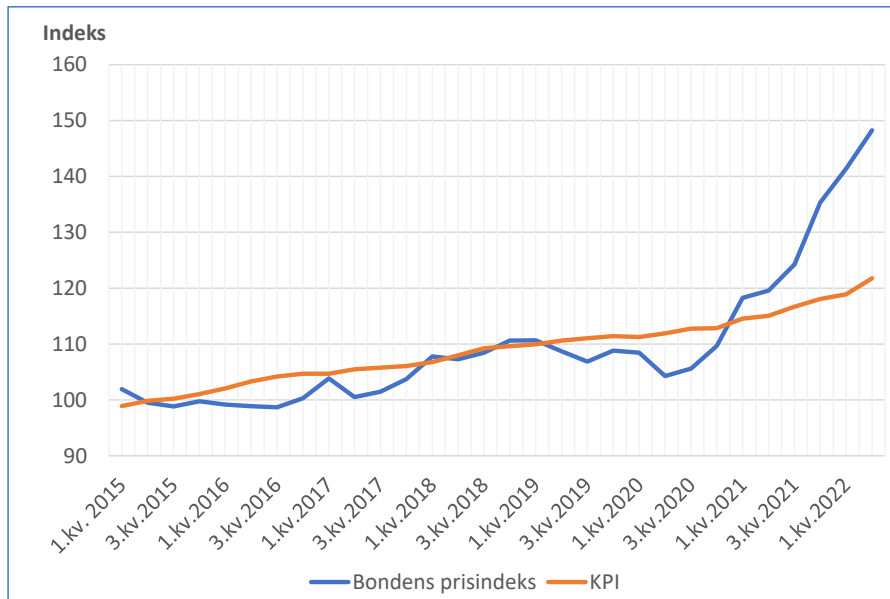
© Bondebladet

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke viderefremmes utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les artikkelen ved å klikke her.

06 | AKTUELT |

Bondebladet | 1. SEPTEMBER 2022

Prisutvikling: Bondens prisindeks og KPI fra første kvartal 2015 til 2. kvartal 2022 (2015=100). Figur: Agri Analyse

Så stor har prisveksten vært

Prisene på bondens innsatsfaktorer har løpt løpsk det siste året. Men hvor mye har de egentlig steget? Nå har AgriAnalyse laget en egen «bondens prisindeks» som skal oppdateres hver måned.

KOSTNADSVÆKST

Tekst: Linda Sunde

Om man bruker ord som «vill» eller «uforsiktig» om prisveksten den senere tiden, vil nok mange ikke gjenkjenne.

Da Christian Anton Smedshaug, daglig leder i AgriAnalyse, holdt innlegg på Yaras seminar «Krig, energi og gjødsel» forrige uke, fortalte han at den europeiske gassprisen hadde steget med rundt 15 prosent det siste døgnet.

Prisstigningen (KPI) i Storbritannia vil bli på over 18 prosent på nyåret på grunn av de skyhøye energiprisene, ifølge nye prognoser fra finansselskapet Citi.

Men selv om forbrukeren merker godt de nye, høye prisene, har prisene økt enda mer for bonden.

Det viser nyvinningen «bondens prisindeks», BPI, satt sammen av AgriAnalyse.

Den viser at mens den vanlige konsumprisindeksen (KPI) har økt med 7,9 prosent fra fjerde kvartal 2020 til andre kvartal 2022, har BPI steget med hele 35,2 prosent i denne perioden.

Betydelig høyere

Om vi ser på bare det siste året, har bondens prisindeks økt med hele 23 prosent fra juni i fjor til juni i år.

Jordbrukets priskostnadsnivå er med andre ord betydelig høyere enn konsumprisindeksen, som ofte brukes som et generelt mål på inflasjon. Den har steget 6,3 prosent i samme periode.

Det er særlig den kraftige prisveksten på diesel og kunstgjødsel som har drevet opp jordbrukets

samlede kostnadsvekst. I tillegg trekkes BPIen også opp av det høye prisenivået på kraftfôr.

Åtte kostnader

Bondens prisindeks tar for seg landbrukets operasjonelle driftskostnader, og består av totalt åtte innsatsfaktorer som også er definert av Totalkalkylen.

De er:

- * Kalk og gjødsel
- * Kraftfôr
- * Såfôr og planter
- * Andre kostnader – tjenester
- * Andre kostnader – varer
- * Vedlikeholdskostnader
- * Elektrisitet
- * Diesel med mer.

Det lages først en indeks for hver av de åtte innsatsfaktorene, før disse veies sammen med vekt for å lage en total kostnadsindeks for jordbruket.

Det er prisen på kraftfôr som veier mest i indeksen. Fordi bondene bruker så mye penger på kraftfôr, utgjør denne kostnadsposten 37 prosent av den totale indeksen.

Overrasket

Anel Finci har jobbet med å utvikle BPI i AgriAnalyse.

– Hvorfor har dere utviklet BPI?

– For å ha en løpende indikator som viser priskostnadsutviklingen, særlig med tanke på Ukraina-krigen og koronapandemien. De har vist oss hvor fort og brått ting kan snu, sier han.

Finci fikk seg en overraskelse da han jobbet

med tallene til indeksen.

– Jeg er ganske ny i AgriAnalyse, og har ikke jobbet mye med jordbruket. Jeg ble veldig overrasket over hvor mye prisen på kunstgjødsel har steget. Det er ikke ofte vi ser så stor prisvekst, samme hvilket produkt det er snakk om, slår han fast.

Kunstgjødsel og kalk utgjør bare åtte prosent når den totale bondens prisindeks skal regnes ut. Men prisen på kunstgjødsel har steget så kraftig, at fra fjerde kvartal 2020 til andre kvartal 2022 har den klart å dra hele indeksen opp med 12 prosent.

Den har dermed stått for drøyt en tredjedel av hele prisveksten i denne perioden.

Til sammenligning står kraftføret på 37 prosent av indeksen, og har dratt opp den samla indeksen med 7,4 prosent.

Det skyldes at rundt 60 prosent av råvarene som brukes i produksjonen av kraftføret er norskprodusert. Dermed blir ikke prisstigningen like sterk som om vi hadde importert alle råvarene.

Utvidet innhold

AgriAnalyse planlegger en fullstendig lansering av bondens prisindeks med utvidet innhold i løpet av høsten. Etter det vil BPI oppdateres med nye tall på månedlig basis.

Anel Finci forteller at det er ulike underlag og bakgrunnsmateriale som ligger bak beregningene i BPI og Totalkalkylenes prognoser, noe som medfører til at det ofte vil være noe avvik mellom disse to produktene.

Totalkalkylen bygger på faktiske regnskapstall, mens bondens prisindeks er basert på diverse korttidsstatistikk fra SSB, Eurostat, Verdensbanken og så videre.

BPI dekker kun ikke-varige produksjonsmidler, slik at prisutvikling knyttet til kapitalvarer ikke er med. BPI ser på månedlig endringer, mens Totalkalkylen ser på årlige tall. ■